

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Кафедра судоустрою та прокурорської діяльності

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОГО ПРАВА

Матеріали міжнародної конференції

(Харків, 23 квітня 2021 р.)

Харків
«Право»
2021

ЗМІСТ

Передмова.....	21
----------------	----

Секція 1 ІНСТИТУЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ СУДОВОЇ ВЛАДИ

НАУКОВЦІ ТА ПРАКТИКИ

<i>Бакаянова Н. М.</i> СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО НАДАННЯ МЕТОДИЧНОЇ ДОПОМОГИ СУДАМ У ЗАСТОСУВАННІ ЗАКОНОДАВСТВА	23
<i>Билиця І. О.</i> ДОВІРА ДО СУДОВОЇ ВЛАДИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ.....	27
<i>Горбань Н. С.</i> ПРО БОЛЬОВІ ТОЧКИ РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОСУДДЯ В УКРАЇНІ.....	29
<i>Городовенко В. В.</i> КОНСТИТУЦІЙНА СКАРГА ТА РОЗВИТОК РОЗУМІННЯ ПРАВА НА СУДОВИЙ ЗАХИСТ	33
<i>Дришлюк А. І.</i> ФУНКЦІЇ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА МЕХАНІЗМИ СУЧАСНОГО ПРАВОНАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	36
<i>Івановська А. М.</i> КОНКУРСНИЙ ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ ЯК ГАРАНТІЯ ЙОГО НЕЗАЛЕЖНОСТІ.....	40
<i>Кернякевич-Танасійчук Ю. В.</i> ДО ПИТАННЯ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАКРІПЛЕННЯ ПРАВА НА СПРАВЕДЛИВИЙ СУД	43
<i>Ковальчук І. С.</i> ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СИСТЕМИ СУДОУСТРОЮ УКРАЇНИ ТА ФРН.....	45

Маловацький О. В.	
КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ВИЩОЇ РАДИ ПРАВОСУДДЯ	48
Марочкін О. І.	
ПОВНОТА СУДОВОЇ ВЛАДИ ТА ЇЇ СКЛАДНИКИ	51
Остафійчук Л. А.	
ВІДКРИТІСТЬ СУДОВИХ РІШЕНЬ VS ПРАВА ЛЮДИНИ НА ТАЄМНИЦЮ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ	53
Овсяннікова О. О.	
ОПТИМІЗАЦІЯ МІСЦЕВИХ СУДІВ: ПОЛІПШЕННЯ АБО ОБМЕЖЕННЯ ДОСТУПНОСТІ ПРАВОСУДДЯ?	56
Овчаренко О. М.	
СТАНДАРТИ НЕСУДОВИХ (АЛЬТЕРНАТИВНИХ) СПОСОБІВ ВИРІШЕННЯ СПОРІВ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ	59
Паскар А. Л.,	
ПРЕЦЕДЕНТНА ПРАКТИКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ЩОДО ПРОБЛЕМ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ	63
Потапенко А. В.	
ЗМІНА СИСТЕМИ МІСЦЕВИХ СУДІВ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ У ЗВ'ЯЗКУ З УТВОРЕННЯМ (ЛІКВІДАЦІЄЮ) РАЙОНІВ: ПОШУК ЕФЕКТИВНИХ МОДЕЛЕЙ ОПТИМІЗАЦІЇ СУДОСТРОЮ	66
Прилуцький С. В.	
ПРИНЦИП ЛЕГАЛЬНОСТІ СУДОВОЇ ВЛАДИ	68
Рспіна Ю. С.	
ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИЩИХ СУДАХ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЄДНОСТІ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ.....	72
Русанова І. О.	
СУД ПРИСЯЖНИХ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ	76

Саленко О. В.

ПОРУШЕННЯ ВИМОГ КОНВЕНЦІЇ ПРО ЗАХИСТ
ПРАВ ЛЮДИНИ І ОСНОВОПОЛОЖНИХ СВОБОД:
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ДЕРЖАВИ VS
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СУДДІ 79

Свида О. Г.

ОКРЕМІ ЗАУВАЖЕННЯ ДО ЗАКОНОПРОЕКТУ № 5068
ЩОДО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ЗАКОНОДАВСТВА
ПРО ВИЩУ РАДУ ПРАВОСУДДЯ 83

Хотенець П. В.

ПРИНЦИП «RES JUDICATA» В ДЕЯКИХ ПРАВОВИХ
ПОЗИЦІЯХ ЄВРОПЕЙСЬОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ
ТА КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ 86

Храпенко О. О.

ЩОДО РЕФОРМУВАННЯ СУДОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ
В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ 89

Швецова Л. А.

ДО ПИТАННЯ СТВОРЕННЯ ЕТИЧНОЇ РАДИ
ЩОДО ПЕРЕВІРКИ ЧЛЕНІВ ВРП 91

АСПІРАНТИ

Vzova L.

«PER RELATIONEM» GRÜNDE
IN DER GERICHTLICHEN PRAXIS 96

Демидюк О. Б.

СТРУКТУРА ВИЩОЇ РАДИ ПРАВОСУДДЯ
В УМОВАХ СУЧАСНОГО РЕФОРМУВАННЯ 98

Пушкарь С. І.

ЗАКОНОТВОРЧА СПРОМОЖНІСТЬ
СУДОВОЇ ВЛАДИ ЯК ОДИН ІЗ ПОТЕНЦІЙНИХ
ІНСТРУМЕНТІВ СУДОВОЇ РЕФОРМИ 101

Українець О. Б.

СУД ЯК ДЖЕРЕЛО ТА СУБ'ЄКТ
ЛЕГІТИМАЦІЇ СУДОВОЇ ВЛАДИ 106

Цісельський О. В.

СПЕЦИФІКА МОДЕЛЕЙ ОРГАНІЗАЦІЇ ГОСПОДАРСЬКОЇ
ЮСТИЦІЇ В КРАЇНАХ ЄС

СТУДЕНТИ

Junyue D.

CONTEMPT OF THE COURT IN CHINA..... 1

Амельченко В. В.

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ
ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ У ДІЯЛЬНОСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКОЛИ СУДДІВ УКРАЇНИ..... 11

Андрішана Л. О.

СУДОВА ВЛАДА В УКРАЇНІ ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ
НЕЗАЛЕЖНИМИ ТА БЕЗСТОРОННІМИ СУДАМИ..... 117

Андрушко Д. О.

МОДЕРНІЗАЦІЯ ОРГАНІВ СУДОВОЇ ВЛАДИ..... 120

Бібрик В. А.

ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ
СИСТЕМИ СУДОУСТРОЮ УКРАЇНИ..... 122

Войтюк Д. В.

ВЗАЄМОВІДНОСИНИ СУДУ
З ІНШИМИ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ..... 125

Гладченко М. Є.

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ЗАВДАННЯ УКРАЇНИ В ЧАСТИНІ
ПОЛІПШЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ СУДІВ ТА СУДДІВ..... 128

Глебова А. С.

СИСТЕМА СУДОУСТРОЮ УКРАЇНИ
ВІДПОВІДНО ДО ЧИННОГО ЗАКОНОДАВСТВА..... 130

Голуб А. С.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ З НЕОБХІДНОСТІ ЗАКРІПЛЕННЯ
У НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТАХ ДЕФІНІЦІЇ
«ПРАВОСУДДЯ»..... 134

Деркачов В. О.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД УТВОРЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ
СУДІВ З ПИТАНЬ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ..... 136

<i>Джабурія А. О.</i>	СКЛАД ТА ПОВНОВАЖЕННЯ ВЕЛИКОЇ ПАЛАТИ ВЕРХОВНОГО СУДУ	139
<i>Загребнюк Д. М.</i>	ВИЩА КВАЛІФІКАЦІЙНА КОМІСІЯ СУДДІВ УКРАЇНИ: СКЛАД, ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ, ПОВНОВАЖЕННЯ	142
<i>Ізотова С. О.</i>	ДЕРЖАВНА СУДОВА АДМІНІСТРАЦІЯ В УКРАЇНІ: ПРАВОВИЙ СТАТУС, СИСТЕМА, ПОВНОВАЖЕННЯ	144
<i>Ковтонюк П. В.</i>	ПЕРСПЕКТИВИ ПОШИРЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРАВОСУДДІ	147
<i>Ломонова К. А.</i>	ПЕРСПЕКТИВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ МИРОВОЇ ЮСТИЦІЇ В УКРАЇНІ	150
<i>Мантєєва М. О.</i>	ДОСТУП ДО ПРАВОСУДДЯ ЯК ГАРАНТІЯ СУСПІЛЬСТВА	153
<i>Мартинів Н. А.</i>	ЩО Ж ТАКЕ «ЕЛЕКТРОННИЙ СУД»?	155
<i>Нікітенко В. Ю.</i>	ПРОБЛЕМИ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСЦЕВИХ СУДІВ	158
<i>Новак С. О.</i>	СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ СУДОВОЇ ВЛАДИ	160
<i>Новак Ю. І.</i>	ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ СУДІВ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНСЬКОМУ СУДОУСТРОЮ	163
<i>Окара А. О.</i>	ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ СУДОВОЇ ВЛАДИ: МІЖНАРОДНІ НАПРЯМИ	166
<i>Паршина К. А.</i>	ОСОБЕННОСТИ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ВЕРХОВНЫМ СУДОМ ЕДИНСТВА СУДЕБНОЙ ПРАКТИКИ	169

Сичик В. В.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ
СУДОВОЇ СИСТЕМИ США: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ..... 171

Толкач С. А.

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ СТВОРЕННЯ КОМІСІЇ
З ОЦІНКИ ДОБРОЧЕСНОСТІ ТА ЕТИЧНОСТІ
ЧЛЕНІВ ВИЩОЇ РАДИ ПРАВОСУДДЯ 174

Тоцакова А. С.

ПРОБЛЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ
СУДОВОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ 177

Секція 2 ПРОБЛЕМИ СУДОВОЇ ПРОЦЕДУРИ

НАУКОВЦІ ТА ПРАКТИКИ

Hakenberg M.

DIE NEUE VERBANDSKLAGEN-RICHTLINIE
DER EUROPÄISCHEN UNION 180

Wedde R.

SCHIEDSGERICHTSBARKEIT IN DEUTSCHLAND 191

Антошук С. І.

ВІДОКРЕМЛЕНІ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВІ
ПРО БАНКРУТСТВО ЯК ЕЛЕМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ
ЕФЕКТИВНОСТІ ІНСТИТУТУ НЕСПРОМОЖНОСТІ
(БАНКРУТСТВА) 197

Бершов Г. Є.

ВИДАЛЕННЯ ІЗ ЗАЛУ СУДОВОГО ЗАСІДАННЯ
ЗА ПРОЯВ НЕПОВАГИ ДО СУДУ ЯК ОДИН ІЗ ЗАХОДІВ
ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРИМУСУ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ
СУДОЧИНСТВІ 200

Білецька Г. А.

ЗНАЧЕННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ СЛІДІВ КРОВІ
ЯК ОДНОГО З ДОКАЗІВ ЗЛОЧИНУ
ПІД ЧАС СУДОВОГО ПРОВАДЖЕННЯ 206

<i>Борисова В. Ф.</i>	ТРАНСФОРМАЦІЯ ГРАЖДАНСКИХ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ПРАВООТНОШЕНІЙ В УМОВИХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ПРАВОСУДІЯ	208
<i>Василина Н. В., Гансецька В. В.</i>	ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ АНАЛОГІЇ В СУДОВИХ ПРОЦЕДУРАХ	212
<i>Васильєв С. В.</i>	ДИФАМАЦІЯ УЧАСНИКІВ СУДОВОГО ПРОЦЕСУ.....	214
<i>Деменчук М. О.</i>	ДО ПИТАННЯ ПЕРЕПОН У ВІДПРАВЛЕННІ ПРАВОСУДДЯ АДМІНІСТРАТИВНИМИ СУДАМИ.....	218
<i>Кубасенко А. В.</i>	ДОСТУПНІСТЬ ПРАВОСУДДЯ ЯК УМОВА ЕФЕКТИВНОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	221
<i>Кондрат'єва Л. А.</i>	ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ ГРУПОВОГО ПОЗОВУ	224
<i>Татулич І. Ю.</i>	ЗАКОНОДАВЧІ НОВЕЛИ ЩОДО СПРАВ ПРО УСИНОВЛЕННЯ	227
<i>Шило О. Г., Глинська Н. В.</i>	РІШЕННЯ ВЕРХОВНОГО СУДУ, ЩО ВИРІШУЮТЬ ІСНУЮЧУ РОЗБІЖНІСТЬ У ПРАВОЗАСТОСУВАННІ, В МЕХАНІЗМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОСТІ ТА ЄДНОСТІ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ	230

АСПІРАНТИ

<i>Ганжа О. Г.</i>	КОРЕКТНІСТЬ ЦИТУВАННЯ ЛАТИНСЬКИХ ВИСЛОВІВ ЯК ПЕРЕДУМОВА НАЛЕЖНОГО МОТИВУВАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ	233
<i>Коломійцев П. О.</i>	ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ ПРОЯВУ КОНСТИТУЦІЙНОСТІ ЗАКОНІВ У ПРАВОЗАСТОСОВЧІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СУДІВ	236

3. Норкус Р. Колективний позов у Литві // Право України. 2015. №9. С. 28–37.
4. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року, №1618-IV [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>
5. Вісник Верховного суду України / Верховний суд України. // Офіційне науково-практичне видання. 2015. №8. С. 48.
6. Маан Б. Колективні позови в Європі // Право України. №9. 2015. С. 13–17.
7. Романенко Т. Груповий позов стане «зброєю масового захисту» осіб і підмогою для суддів [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zib.com.ua/ua/138074-grupoviy_pozov_stane_zbroeyu_masovogo_zahistu_gromadyan_i_pi.html

Татулич І. Ю.,
доцент кафедри процесуального права
юридичного факультету
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича,
кандидат юридичних наук

ЗАКОНОДАВЧІ НОВЕЛИ ЩОДО СПРАВ ПРО УСИНОВЛЕННЯ

Проблема сирітства в Україні не втрачає, на жаль, актуальності. Одним з шляхів її подолання є інститут усиновлення (прийняття усиновлювачем у свою сім'ю особи на правах дочки чи сина, що здійснене на підставі рішення суду, в консульській установі або дипломатичному представництві України). 12 березня 2020 року у Верховній Раді зареєстровано проєкт Закону №3206 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення процедури розгляду судових справ, пов'язаних із захистом прав дітей» [1]. Метою законопроекту є спрощення процедури розгляду судових справ про усиновлення дитини, що сприятиме розвитку та підтримки сімейних форм виховання дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування. Проєктом пропонується внести зміни до Сімейного кодексу України та Цивільного процесуального кодексу України.

Автори мотивують зміни тим, що відповідно до чинного законодавства, усиновлення відбувається виключно за рішенням суду. Зверненню

до суду передує певний процес, який передбачає збір документів, подання заяв та отримання висновків і це не беручи до уваги процес встановлення контакту й налагодження відносин з дитиною. Отже, з часу прийняття рішення про усиновлення дитини до моменту набрання рішенням суду законної сили проходить багато часу. При цьому значну частину цього часу становить сам судовий процес розгляду справи – який передбачений тривалістю до трьох місяців і, додатково, тридцяти днів, наданих для апеляційного оскарження. Автори зазначають, що такий стан речей викликає невдоволення з боку родин, які мають намір усиновити дитину, має негативний вплив на дітей, які підлягають усиновленню, породжує виникнення корупційних ризиків.

Ми не заперечуємо, що частина із запропонованих законодавчих змін є доволі обґрунтованою. Проте є ряд ініціатив, які можуть створити суттєві проблеми під час вирішення судами даної категорії справ. Так, змінами до ст. 242 СК України пропонується встановити, що у разі скасування усиновлення за рішенням суду в зв'язку з тим, що таке усиновлення суперечить інтересам дитини, не забезпечує їй сімейного виховання, *суд одночасно вирішує питання про позбавлення усиновлювача батьківських прав стосовно цієї дитини*. На наш погляд, є доволі неоднозначною пропозиція щодо встановлення обов'язкового припису для суду вирішувати питання про позбавлення усиновлювача батьківських прав під час розгляду справи про скасування усиновлення, якщо таке усиновлення суперечить інтересам дитини. Тому справедливо стверджує практикуючий адвокат Антон Діденко, що у першу чергу слід зазначити, що таке правило не узгоджується з принципом диспозитивності цивільного судочинства, який згідно статті 13 ЦПК України передбачає, що суд розглядає справи не інакше як за зверненням особи, поданим відповідно до цього Кодексу, у межах заявлених нею вимог і на підставі доказів, поданих учасниками справи [2]. Крім того, питання, яке пропонується вирішити у новій ч. 4 ст. 242 СК, вже врегульоване у ч. 1 ст. 239 СК, згідно з якою у разі скасування усиновлення припиняються на майбутнє права та обов'язки, що виникли у зв'язку з усиновленням між дитиною та усиновлювачем і його родичами. Таким чином, одночасно зі скасуванням усиновлення припиняються й батьківські права щодо дитини, а тому потреба у внесенні запропонованих змін до ст. 242 СК України відсутня.

Судова справа про усиновлення може вирішуватися у складі одного судді *без залучення присяжних*. Проте участь присяжних у даному випадку доцільно зберегти, оскільки при розгляді даної категорії справ

вона дозволяє більш повно забезпечити дотримання законних прав та інтересів дитини.

Заслуговує на увагу те, що змінами до ч. 1 ст. 312 ЦПК України передбачено, що під час підготовки справи про усиновлення дитини до розгляду суд може вирішити питання про участь у ній як заінтересованих осіб прийомних батьків, батьків-вихователів, опікунів, піклувальників, законних представників, а *не лише заінтересованих осіб відповідного органу опіки та піклування*.

Також доповнено ст. 312 ЦПК України частиною 4, відповідно до якої *підготовку справи про усиновлення до розгляду повинно бути проведено не пізніше п'яти днів* з дня відкриття провадження у справі. Підготовче засідання у справах про усиновлення не проводиться. На наш погляд, не можливо погодитись зі скороченням даного строку, враховуючи перелік документів, які повинні подати до суду органи опіки та піклування на цьому етапі, оцінку та дослідження їх судом з питань належності, допустимості, достовірності та достатності.

За новою редакцією ч. 5 ст. 313 ЦПК *суд розглядає справу* про усиновлення дитини протягом розумного строку, але *не більше тридцяти днів* з дня відкриття провадження у справі. Крім цього, доповненням до ч. 1 ст. 354 визначається, що *апеляційна скарга* на рішення суду про усиновлення дитини подається *протягом десяти днів* з дня його проголошення. Вважаємо, що це може ускладнити подання апеляції на ухвалене рішення, внаслідок чого можуть бути порушені як права учасників справи на апеляційне оскарження, так і права та законні інтереси дитини.

Однак, враховуючи складність даної категорії справ, адже усиновлюється не річ, а дитина, етап збирання документів учасниками справи та пред'явлення їх до суду, участь іноземного елемента при розгляді справи, процесуальні дії судді на кожному етапі, можна впевнено сказати, що не всі перелічені новації слід впроваджувати у матеріальне та процесуальне законодавство.

Використана література:

1. Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення процедури розгляду судових справ, пов'язаних із захистом прав дітей http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=68361

2. Діденко А. Ініціативи щодо зміни процедури розгляду справ про усиновлення дитини. <https://blog.liga.net/user/adidenko/article/36218>